

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/4/2013
Identifikačné číslo spisu:	3012200572
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:3012200572.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu U., bytom U., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Birošová, s. r. o., so sídlom Piaristická 46, Trenčín, IČO: 36 837 857, pre proti žalovanému Daňovému úradu Trenčín, so sídlom K dolnej stanici 22, Trenčín, v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy, o oprave chyby, na odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 08. novembra 2012, č. k. 11S/33/2012-51, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 08. novembra 2012, č. k. 11S/33/2012-51 m e n í tak, že žalobcovi p r i z n á v a oslobodenie od súdnych poplatkov.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodol tak podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) vychádzajúc z názoru, že žalobca svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov bližšie neodôvodnil, zaslal len tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Vo vyššie uvedenom tlačive žalobca uviedol, že od roku 2010 nemá žiadne príjmy, nie je evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, nie je poberateľom žiadnych sociálnych dávok a nemá ani žiaden majetok.

Krajský súd dospel k záveru, že u žalobcu nie sú splnené zákonné predpoklady pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že v predmetnej veci sú náklady žalobcu na právne zastúpenie podstatne vyššie ako súdny poplatok za podanie žaloby (66 eur). Pokiaľ teda žalobca má dostatok finančných prostriedkov na právneho zástupcu, krajský súd považuje za nedôveryhodné ním uvádzané skutočnosti v pripojenom tlačive, podľa ktorých nie je poberateľom žiadnych sociálnych dávok, nemá od roku 2010 žiadny príjem a nie je ani evidovaný ako uchádzač o zamestnanie.

Na základe vyššie uvedených skutočností krajský súd zastal právny názor, že oslobodenie od súdnych poplatkov nie je riadne odôvodnené pomermi žalobcu.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil najmä tým, súd ma

základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia.

Poukázal na to, že v súlade s ustanovením § 138 ods. 1 OSP deklaroval svoje pomery. Ohľadne ktorých platí, že žalobca je od roku 2009 evidovaný ako bezdomovec mesta Prievidza, nakoľko nemá vlastné bydlisko - bývanie, ktoré si vzhľadom na skutočnosť, že od roku 2010 nedosahuje žiaden príjem nie je schopný ani sám zabezpečiť.

Vytýkal krajskému súdu, že v odôvodnení tohto uznesenia len stroho konštatuje, že u žalobcu nie sú splnené zákonné predpoklady pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, uviedol, že v predmetnej veci sú náklady žalobcu na právne zastúpenie podstatne vyššie ako na súdny poplatok za podanie žaloby a pokiaľ teda žalobca má dostatok finančných prostriedkov na právneho zástupcu, krajský súd považuje za nedôveryhodné ním uvádzané skutočnosti v pripojenom tlačive.

Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo dňa 25. marca 2009, sp. zn. 1As 15/2009-43, v ktorom súd deklaroval, že „Žádost o osvobození od soudních poplatku nelze totiž zamítnout z důvodu, že účastník řízení zastoupen advokátem, kterého si sám zvolil a udelil mu plnou moc. Tato skutečnost nesouvisí s kritériem uvedeným v § 36 odst. 3 s. ř. s., neboť nijak nevypovídá o tom, zda má účastník řízení dostatečné prostředky. Zastoupení účastníka řízení advokátem na základě plné moci v první řadě nepředstavuje žádný zbytečný nadstandard a nesvědčí o marnotratnosti účastníka. Soudy obecné poskytují ochranu právům a zájmům účastníků řízení, kteří mohou svá práva a zájmy hájit právě prostřednictvím advokátů, tedy kvalifikovaných profesionálů v oblasti práva.“.

Ďalej poukázal na čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré zaručujú právo na právnu pomoc a rovnosť účastníkov a na nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 27. októbra 1998, sp. zn. II. ÚS 13/98 podľa ktorého, „zásada rovnosti stran Je stěžejní zásadou spravedlivého procesu. Je zakotvená v čl. 37 odst. 3 Listiny a v čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR a promítá se také do řady ustanovení procesních předpisů. Občanský soudní řád výslovně rovnost účastníků řízení stanoví v ustanovení § 18, z něhož pro soudy plyne povinnost zajistit účastníkům stejné, tj. rovnocenné možnosti k uplatňování jejich práv. Je proto třeba také při interpretaci ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., z jehož dikce plyne, že jeho použití se může dovolávat každý účastník, vycházet z pohledu uvedené ústavní zásady rovnosti.“. Podľa názoru žalobcu icutočnosť, že si žalobca ustanovil v konaní advokáta, sama osebe nemôže byť dôvodom na to, aby u žalobcu bola vylúčená možnosť aplikácie ustanovenia § 138 OSP, ktorého aplikácia by mohla vo svojich dôsledkoch ovplyvniť aj tak významné právo ako je právo na prístup k súdu garantované Ústavou Slovenskej republiky v článku 46.

Mal preukázané, že zaplatením súdneho poplatku aj keď vo výške 66 eur by došlo k ešte väčšiemu prehlbeniu hmotnej núdze žalobcu a koniec koncov je nespravodlivé požadovať od neho zaplatenie súdneho poplatku, keď žalobca od roku 2010 nedosahuje žiadny príjem.

Rovnako je podľa názoru žalobcu nesprávne brániť mu domáhať sa ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde len z dôvodu, že súd nepovažuje za dôveryhodné skutočnosti uvádzané žalobcom v pripojenom tlačive, pretože má dostatok finančných prostriedkov na právneho zástupcu. Takýmto postupom by v konečnom dôsledku mohlo dôjsť k porušeniu základných práv garantovaných najvyšším zákonom štátu majúcim najvyššiu právnu silu - Ústavou.

Navrhol preto, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a v zmysle § 138 ods. 1 OSP zmenil tak, že žalobcovi prizná oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), bez nariadenia pojednávania (§ 250 ods. 2 veta prvá OSP) a dospel záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (piata časť, prvá hlava, § 244 ods. 1 OSP).

Pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona (§ 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Podľa § 138 ods. 1 OSP (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súd prihliada k celkovým majetkovým pomerom žiadateľa, k výške súdneho poplatku i k povahe uplatňovaného nároku. U právnických a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi súd berie zreteľ i na povahu ich podnikateľskej činnosti, stav a štruktúru majetku, platobnú schopnosť a pod.. Nepriaznivá hospodárska situácia podnikateľa ako dôsledok podnikania, nemôže byť paušálnym dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ako správne konštatoval i krajský súd.

O oslobodenie od súdneho poplatku musí účastník v zmysle citovaného zákonného ustanovenia požiadať. Je pritom povinnosťou účastníka vierohodným spôsobom preukázať súdu svoje pomery, ktoré sú rozhodné pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti.

V návrhu musia byť pomery účastníka dokladované:

- a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo
- b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov (§ 138 ods. 2 OSP).

Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov sú rozhodujúce najmä majetkové a sociálne pomery účastníka, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku.

Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je preto potrebné zohľadniť aj výšku súdneho poplatku, ktorá z návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia verejnej správy na základe žaloby je 66 eur (položka 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou k zákonu č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení).

Aj keď to odôvodňujú pomery účastníka, nie je možné mu priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, ak svojvoľne alebo zrejme bezúspešne uplatňuje alebo bráni právo. O zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Svojvoľným uplatňovaním alebo bránením práva je najmä šikanózný výkon práva alebo zjavné oddiaľovanie splnenia povinností.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia § 138 ods. 1 OSP z vyššie uvedených zásad a z obsahu spisového materiálu ako aj s ohľadom na výšku majúceho sa zaplatiť súdneho poplatku dospel k záveru, že žalobca v konaní preukázal, že nemá žiadne príjem ani majetok a nejde u neho ani o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a to i s poukazom na judikatúru Najvyššieho správneho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky, ktorú žalobca v odvolaní cituje, nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov môže byť žalobcovi bránené v uplatnení jeho práva na súdnu ochranu v zmysle ustanovenia čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

So zreteľom na dôvody vyššie uvedené sa Najvyšší súd Slovenskej republiky nestotožnil so skutkovými ako aj právnymi závermi krajského súdu a jeho rozhodnutie ako podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a

§ 220 OSP zmenil tak, že žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov priznal.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e prípustné.